



Departementet

J.nr. MST-101-00047

Den 10. september 2008

Miljøministerens endelige svar på spørgsmål nr. 408 (alm. del) stillet af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg.

Spørgsmål

Ministeren bedes opdatere svar på spørgsmål 11 (MPU alm. del – bilag 25, folketingsåret 2000) og svar på spørgsmål 164 (MPU alm. del – svar på spørgsmål 164, folketingsåret 2004-05, 2. samling) og herunder udarbejde en oversigt over de særlige tiltag, som efter regeringens vurdering pålægger kommuner og regioner et (med)ansvar for, at de overordnede miljømålsætninger kan indfries. Oversigten bedes give et overblik over hvilke tiltag, herunder kontrolfunktioner, kommuner og regioner som minimum er forpligtet til at gennemføre (f.eks. hvilke miljøkontroller, der skal gennemføres i forhold til virksomheder, hvilke miljømålsætninger kommuner og regioner er pålagt at bidrage til gennemførelsen af, spørgsmålet om, hvorvidt miljø skal inddrages i trafikplaner, spørgsmålet om, hvorvidt kommuner/regioner skal udarbejde grønt regnskab eller ej, osv.).

Oversigten bedes omfatte følgende områder:

- Affald, genbrug og indsamlingsordninger.
- Spildevand, drikkevand og vand i øvrigt.
- Kortlægning og oprensning af forurenede jord.
- Trafikplanlægning og kollektiv trafik.
- Virksomheds- og miljøkontrol vedr. f.eks. vand-, luft og jordforurening.
- El- og varmforsyning samt energibesparelser.
- Fødevarer, herunder i institutioner.
- Byøkologiske tiltag.
- Uddannelse/information på miljøområdet.
- Grønne regnskaber.
- Indkøbspolitik og leverandørkrav f.eks. ved udliciteringer.
- Natur- og landskabsplanlægning, opgaver i henhold til habitat- og naturadirektiver
- Miljøaspekter i region- og kommuneplanlægning.
- Borgerinddragelse i det lokale miljøarbejde.

Svar

Til brug for udarbejdelsen af besvarelsen er indhentet bidrag fra Fødevarerministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet samt Klima- og Energiministeriet

Affald, genbrug og indsamlingsordninger

Kommunerne har i henhold til Miljøministeriets affaldsbekendtgørelse (nr. 1634 af 13. december 2006) til opgave hvert 4. år at udarbejde affaldsplaner, der skal bidrage til opfyldelsen af bl.a. genanvendelsesmålsætningerne i regeringens Affaldsstrategi 2005-08 samt sikre, at der er tilstrækkelig forbrændings- og deponeringskapacitet. I henhold til affaldsbekendtgørelsen har kommunerne pligt til at iværksætte indsamling fra husholdninger af dagrenovation, papir- og papaffald, glasaffald, plast- og metalemlageaffald, PVC affald, trykimprægneret træaffald og farligt affald. Desuden skal kommunen anviser papir og pap, plast-, metal- og træemballageaffald samt PVC affald fra erhvervsvirksomheder til genanvendelse. Kommunerne har derudover pligt til at anviser håndteringsmulighed for andet affald omfattet af bekendtgørelsen. Ifølge cirkulære af 21. juni 1995 skal kommunen anviser bygge- og anlægsaffald til genanvendelse. Anvisningerne skal fremgå af kommunale regulativer. I henhold til bekendtgørelse om elektronikaffald (nr. 664 af 27. juni 2005) skal kommunerne etablere indsamlingsordninger for elektronikaffald (WEEE) fra husholdninger. Når de nye regler om batterier træder i kraft den 1. januar 2009 skal kommunerne etablere indsamlingsordninger for bærbare batterier i slutbrugerens nærhed. Bekendtgørelse herom vil blive udstedt i efteråret 2008. Indtil nu har kommunerne kun været forpligtet til at indsamle de batterier, som var farligt affald. En del kommuner har allerede etableret indsamlingsordninger for alle typer batterier.

Spildevand, drikkevand og vand i øvrigt.

Overfladevand

De daværende amters regionplaner skulle indeholde retningslinjer for kvaliteten og anvendelsen af vandløb, søer og kystvande. Amterne udarbejdede målsætninger for kvaliteten, anvendelsen og beskyttelsen af de ferske vande og kystnære områder og definerede kvalitetskrav hertil samt udarbejdede handlingsplaner for opfyldelsen af målsætningerne.

Staten er med kommunalreformen og miljømålsloven blevet vanddistriktsmyndighed og ansvarlig for udarbejdelsen af vandplaner med opstilling af miljømål for alle vandforekomster, dvs. grundvand, de ferske vandområder og de kystnære områder. Vandplanerne skal tillige indeholde indsatsprogrammer for at nå målene. Vandplanerne bliver bindende for myndighedernes administration i relation til vandforekomster, og indtil de første vandplaner træder i kraft med udgangen af 2009, er det de tidligere amters regionplaner, der danner administrationsgrundlaget. Staten har endvidere ansvaret for overvågningen af tilstanden i vandforekomsterne.

Kommunerne skal udarbejde handleplaner, hvor de nødvendige indsatser for at nå miljømålene konkretiseres, og kommunerne skal gennemføre indsatserne i form af tilladelser, påbud, aftaler m.m.

Badevand

Kommunerne fører tilsyn med badevandskvaliteten for vandområder, der er udpeget som badevandslokaliteter.

Spildevand

Kommunerne giver alle spildevandstilladelser med undtagelse af tilladelse til direkte udledning fra de virksomheder, som staten er godkendelsesmyndighed for. Spildevandstilladelserne skal gives efter bestemmelserne i miljøbeskyttelsesloven og være i overensstemmelse med de statslige vandplaner, og skal således medvirke til at nå vandplanens mål for vandområderne, herunder den nødvendige rensning for organisk stof, næringsalte og miljøfremmede stoffer.

Fortsat udfasning af miljøfremmede stoffer og tungmetaller

Danmark har internationalt tilsluttet sig målsætninger og begrænsninger af udledninger af miljøfremmede stoffer og tungmetaller. Eventuel indsats over for udledning af miljøfremmede stoffer og tungmetaller vil indgå i vandplanlægningen i overensstemmelse med miljømålsloven. Ifølge miljøbeskyttelsesloven skal udledninger af disse stoffer begrænses ved anvendelse af bedste tilgængelig teknik, og miljømyndigheden skal ved meddelelse af en tilladelse til udledning sikre overholdelse af miljøkvalitetskrav for vandmiljøet.

Grundvand og drikkevand

Staten skal i henhold til miljømålsloven og som led i basisanalysen kortlægge områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyningsanlæg uden for disse med henblik på at afgrænse, hvilke typer forurening de er følsomme overfor. På baggrund af kortlægningen udpeges de områder, hvor en særlig indsats er nødvendig til sikring af drikkevandsinteresserne (indsatsområder). Områder med særlige drikkevandsinteresser indgår i vandplanen.

Staten fastlægger mål for grundvandet generelt og staten overvåger grundvandets kvalitet via det nationale overvågningsprogram.

Kommunerne skal i henhold til vandforsyningsloven udarbejde indsatsplaner for de udpegede indsatsområder med henblik på at beskytte grundvandet. Kommunerne meddeler tilladelser til indvinding af grundvand og overfladevand inden for de rammer, der fastlægges i de statslige vandplaner. Kommunerne har ansvaret for at føre tilsyn med drikkevandets kvalitet og råvandets kvalitet samt det tekniske tilsyn med vandforsyningerne.

Kortlægning og oprensning af forurenede jord.

Regionerne overtog den 1. januar 2007 i forbindelse med ikrafttrædelsen af kommunalreformen de fleste af amternes jordforureningsopgaver. Påbudskompetencen for visse større virksomheder blev dog overført til de statslige miljøcentre, og nogle borgernære opgaver bl.a. i forbindelse med byggeri på kortlagte arealer blev overført til kommunerne. Desuden fik miljøministeren hjemmel til i særlige tilfælde at pålægge et regionsråd at gennemføre undersøgelser og afværgeforanstaltninger.

Kortlægningsindsatsen er central med henblik på at prioritere den offentlige undersøgelses- og afværgeindsats. Efter jordforureningsloven skal regionerne på kortlagte arealer, inden for de indsatsområder jordforureningsloven har fastlagt, prioritere og gennemføre denne indsats. Den offentlige indsats er subsidieret i forhold til, at kommunerne og de statslige miljøcentre har ansvar for at meddele påbud til forureneren, hvis denne kan mødes med påbud.

Folketinget vedtog i 2006 en række ændringer af jordforureningsloven med særligt fokus på kortlægningsbestemmelserne. Ændringerne betyder blandt andet, at lettere forurenede jord ikke længere skal kortlægges. For at sikre at det generelle høje beskyttelsesniveau bibeholdes, besluttede Folketinget samtidig at indføre en områdeklassificering med udgangspunkt i byzonen for at indkredse de arealer, der med høj sandsynlighed er lettere forurenede. Kommunerne har ifølge loven ansvaret for områdeklassificeringen, herunder også for rådgivning til borgerne om den lille sundhedsrisiko, der kan være ved at bo og opholde sig på lettere forurenede jord. Miljøstyrelsen har udsendt en vejledning til brug for kommunernes inddragelse og undtagelse af større sammenhængende områder fra områdeklassificeringen.

Miljøstyrelsen har desuden i samarbejde med Sundhedsstyrelsen, kommuner og regioner udarbejdet materiale, som kommunerne kan tage udgangspunkt i, når de rådgiver borgerne.

Kommunerne er desuden myndighed for anmeldelse af jordflytning. Formålet med anmeldepligten er at sikre, at forurenede jord ikke spredes til uforurenede arealer. Anmeldepligten blev sammen med ændringen af kortlægningsbestemmelserne udvidet til også at gælde jordflytninger fra områdeklassificerede arealer. Der er i forbindelse med ikrafttrædelsen af områdeklassificeringen udstedt en ny bekendtgørelse om jordflytning, der ensarter og forenkler anmeldepligten.

Med lovændringen blev der også indført en nuancering af kortlægningen for arealer, der anvendes som bolig. Nuanceringen af kortlægningen skal både hjælpe købere sælgere og professionelle aktører, som ejendomsmæglere, advokater og realkreditinstitutioner til at forstå betydningen af den kortlagte forurening på ejendommen og de praktiske konsekvenser heraf. Baggrunden for bestemmelsen er et ønske om at mindske generne for ejere af boligejendomme.

Jordforureningsloven indeholder desuden en værditabsordning for boligejere. Boligejere, der uforvarende er blevet ejere af en forurenede grund, kan få foretaget en offentligt finansieret oprydning af grunden mod en egenbetaling, der som udgangspunkt er på ca. 40.000 kr. for en almindelig parcelhusgrund. På grund af den lange venteliste på værditabsordningen blev der i en prøveperiode i 2004 etableret en lånegarantiordning. Formålet med ordningen var at hjælpe de forureningsramte boligejere på værditabsordningens venteliste til at få fremskyndet oprydning af deres ejendom. Blandt de 372 boligejere, der fik tilbud om at bruge låneordningen, benyttede 15 boligejere sig af tilbuddet. Låneordningen er blevet videreført i 2008.

Trafikplanlægning og kollektiv trafik.

På det kollektive trafikområde har kommunalreformen medført, at alle kommuner har fået direkte indflydelse på busbetjeningen i egen kommune. En kommune kan derfor vælge at øge serviceniveauet, da det er kommunerne selv, der skal betale for en øget lokal busbetjening.

Et styrket kollektivt trafiksystem i og mellem de største byer er centralt for kommunernes muligheder for at udvikle et mere bæredygtigt transportsystem. Regeringen vil inden udgangen af 2008 fremlægge en ny investeringsplan for infrastrukturen. Heri prioriteres en væsentlig udbygning af en mere effektiv og moderne kollektiv transport.

Et centralt tema i udviklingen af en mere bæredygtig transportpolitik bliver at sikre, at den fysiske planlægning og investeringer i infrastruktur spiller tæt sammen. Det gælder om at udvikle mere kompakte byer og for stationsnær lokalisering af boliger og erhverv. Formålet med dette er at reducere transportbehovet og skabe gode muligheder for privatpersoner for at vælge kollektiv trafik, cykel og gang. Det er emner, som indgår i flere samarbejdsprojekter mellem Miljøministeriet, Transportministeriet og kommunerne.

I regionernes regionale udviklingsplaner efter planloven skal der redegøres for sammenhængen mellem den fremtidige udvikling og den statslige og kommunale planlægning for infrastruktur.

Kommunernes kommuneplaner efter planloven skal indeholde retningslinjer for beliggenheden af trafikplanlægning – være sig statslige eller kommunale, og i rammer for

lokalplanlægningen kan for nærmere bestemte områder i kommunen fastsættes bestemmelser om trafikbetjeningen. I en kommuneplan skal der endvidere redegøres for planens forudsætninger, herunder om planens sammenhæng med den statslige trafikplan og trafikselskabernes trafikplan for offentlig service.

Kommunerne forvalter endvidere store dele af miljøbeskyttelsesloven og har hermed til opgave at arbejde for at forebygge og bekæmpe luftforurening og støjulemper – herunder fra trafikanlæg.

Regeringen har gennemført en lovændring, således de store kommuner kan indføre miljøzoner, og derved sætter krav til lastbilers udledning af skadelige stoffer.

For at støtte kommunernes arbejde med at reducere støjbelastningen fra trafikken, har regeringen i 2003 udarbejdet en vejstøjstrategi, der peger på de mest omkostningseffektive lokale virkemidler til at bekæmpe vejstøj. Omkring 90% af de støjbelastede boliger fra vejtrafikken befinder sig langs kommunale veje. Der er anvendt statslige midler til at udvikle mindre støjende asfalt, teknologier kommunerne også kan udnytte. Et yderligere initiativ er et demonstrationsprojekt om såkaldte finansielle støjpartnerskaber, hvor myndigheder og private boligejere i fællesskab betaler for støjreduktionen. Alle de ovennævnte værktøjer er særligt relevante for de kommuner, der i 2008 skal udarbejde lokale støjhandlingsplaner, som følge af et støjdirektiv.

Regeringen har besluttet, at udarbejde en strategi for reduktion af hele transportsektorens CO2 udspil.

Kommunerne har et stort medansvar for via miljø- og kommuneplanlægningen at forebygge og reducere miljøbelastningen fra trafikken.

Det er primært staten, der udarbejder planer for udbygning af den overordnede trafikinfrastruktur (motorveje og baner). Med hensyn til kollektiv trafik, her forstået som busdrift (og privatbanedrift), da påhviler den opgave de regionale trafikselskaber.

Af støjbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 717 af 13. juni 2006) fremgår det, at kommunerne i store sammenhængende byområder fra 2007 skal stå for kortlægning af støjen fra veje, jernbaner, lufthavne og visse virksomheder, og at kommunerne skal deltage i kortlægningen af store veje og store lufthavne udenfor store byområder. Kommunerne og de øvrige ansvarlige myndigheder skal i 2008 udarbejde støjhandlingsplaner, der sigter på at forebygge og reducere ekstern støj.

Virksomheds- og miljøkontrol vedr. f.eks. vand-, luft og jordforurening.

Ifølge miljøbeskyttelsesloven er kommuner ansvarlige for tilsyn med, at loven og regler udstedt i medfør af loven overholdes, samt at påbud og forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i forbindelse med godkendelser og tilladelser overholdes. Endelig skal kommunerne føre tilsyn i sager med forureninger eller risiko for forureninger som følge af ophørt virksomhed. Miljøbeskyttelsesloven fastlægger ikke nærmere retningslinjer for tilsynet, men tilsynet forudsættes at være aktivt og opsøgende. Tilsynspligten indebærer således, at tilsynsmyndigheden til stadighed skal have kendskab til de potentielle forureningskilder, der er i området. Tilsynet skal tilrettelægges efter, hvad tilsynsmyndigheden skønner, er nødvendigt for at føre en effektiv kontrol med den enkelte virksomhed, landbrug eller installation.

I 2005 blev der indgået en aftale mellem miljøministeren og KL om minimumsfrekvenser for samlede tilsyn. Aftalen blev i 2007 suppleret med en aftale om minimumsfrekvenser for samlede tilsyn med landbrug. Der laves hvert år opgørelser over, om kommunerne overholder minimumsfrekvenserne for tilsyn.

Miljøstyrelsen har udgivet en række vejledninger om tilsyn, senest vejledning om miljøtilsyn med industrivirksomheder (nr. 6, 2006), vejledning om håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven (nr. 6, 2005) og vejledning om differentieret tilsyn (nr. 6, 2004). Der kan endvidere henvises til de årlige tilsynsberetninger, som indeholder kvantitative data om kommunernes tilsyn.

EI- og varmforsyning samt energibesparelser.

Lov om varmforsyning

Det følger af varmforsyningslovens bestemmelser, at det påhviler kommunalbestyrelsen, i samarbejde med forsyningsselskaber og andre berørte parter, at udføre en planlægning for varmforsyningen i kommunen, herunder drage omsorg for, at der udarbejdes projekter for kollektive varmforsyningsanlæg. Kommunalbestyrelsen godkender projekter for etablering af nye kollektive varmforsyningsanlæg, herunder affaldsforbrændingsanlæg, og udførelsen af større ændringer i eksisterende anlæg. Kommunalbestyrelsen kan endvidere udstede en række forskellige pålæg til varmeproducenter og varmeforbrugere.

Lov om fremme af energibesparelser i bygninger

Kommunerne skal regelmæssigt (hvert 5. år) energimærke deres bygninger over 1.500 m² med virkning fra den 1. januar 2006. Pligten til regelmæssig energimærkning bliver pr. 1. juli 2009 udvidet til alle kommunale bygninger over 60 m². Med henblik på at sikre, at energimærkningen af bygninger mellem 60 og 1.500 m² bliver gennemført senest den 1. juli 2009, har Energistyrelsen indført et elektronisk system, hvor kommunerne skal indberette energimærkningen af deres bygninger i denne størrelse. En netop offentliggjort status over kommunernes energimærkning af bygninger viser, at en del kommuner vil have problemer med at overholde fristen.

Vindmøller

Der er som opfølgning på regeringens energiaftale i foråret indgået en aftale med KL om planlægning (reservation af arealer) for vindmøller. Den seneste status over planlægningen er fremsendt til Folketinget i juni måned.

Realisering af energibesparelser og energieffektive indkøb

Der er i september 2007 indgået aftale mellem regeringen og KL om, at kommunerne skal leve op til samme krav om realisering af energibesparelser og energieffektive indkøb, som gælder for de statslige institutioner. Det indebærer bl.a., at kommunerne inden for 4 år skal gennemføre de energibesparelsesforslag, der ifølge energimærkningsrapporten har en tilbagebetalingstid under 5 år. Det forventes, at en tilsvarende aftale snarest vil blive indgået med Danske Regioner.

Ifølge den energipolitiske aftale af 21. februar 2008 mellem regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Ny Alliance om den danske energipolitik i årene 2008 – 2011 skal der udarbejdes en strategi for reduktion af energiforbruget i bygninger.

Oplæg til strategien skal drøftes med parterne inden 1. marts 2009.

Byggeloven

I bygningsreglement 2008 er der fastsat nye lavenergirammer for kontorer, skoler, institutioner, der indebærer et behov for tilført energi, der er henholdsvis 25 og 50 pct. lavere end de nugældende krav.

Med hensyn til nye bygninger fastlægger den politiske aftale af 21. februar 2008, at der skal gennemføres stramminger med mindst 25 pct. i 2010, mindst 25 pct. i 2015 og mindst 75 pct. i 2020, i alt en reduktion med mindst 75 pct. i 2020. Udmøntning af disse rammer hænger tæt sammen med den ovenfor nævnte strategi for reduktion af energiforbruget i bygninger.

Fødevarer, herunder i institutioner.

Hvad angår fødevarer i institutioner, stiller fødevarerlovgivningen ikke særlige krav til de kommunale eller regionale institutioner, der driver fødevareraktivitet. Det følger af fødevarerlovgivningen, at offentlige køkkener skal opfylde præcis de samme krav til indretning og drift som private.

Byøkologiske tiltag.

De grundlæggende miljømæssige krav til byggematerialer o.l. fremgår af byggelovgivningen (byggelov, byggematerialer) under Økonomi- og Erhvervsministeriet – og endvidere er der elementer i byfornyelseslovgivningen (byfornyelse, almene boliger) under Velfærdsministeriet. Enkelte krav er endvidere fastlagt efter miljøbeskyttelsesloven. Det er kommunerne, der i byggesager mv. administrerer disse regler.

Planloven giver efter en lovændring i 2007 kommunerne mulighed for i lokalplaner for nye bebyggelser, dels at stille krav om opførelse af lavenergibebyggelse, dels at stille krav om installation af anlæg til opsamling af regnvand fra tage til brug for wc-skyll og tøjvask i maskine.

Uddannelse/information på miljøområdet.

Den formelle undervisning om miljøforhold gives indenfor rammerne af det danske undervisningssystem. Med handlingsplanen "Det grønne islæt i uddannelserne" introduceret i 1993 af undervisningsministeren blev der fokuseret på de tværfaglige aspekter, som netop miljøundervisning er et godt eksempel på. Fra 2005 og fremefter har man i grund- og ungdomsuddannelserne fokuseret på øget kendskab til naturfag, men også generelle flerfaglige sammenhænge. Nyere uddannelsesbenedtgørelser på Undervisningsministeriets område indeholder derfor regler om, at aspekter, der kan bidrage til at øge deltageres miljøbevidsthed, inddrages i relevante sammenhænge. Dette gælder i såvel grund- og ungdomsuddannelserne, de erhvervsfaglige ungdomsuddannelser som i de almene og specielle voksenuddannelser.

Med regeringsgrundlaget fra 2005 blev der sat fokus på faglighed og især vigtigheden af udbredt kendskab til naturfag og en bæredygtig udvikling. Dette arbejde er siden fortsat, da Undervisningsministeriet betragter god faglig viden om naturfag som forudsætning for at forstå for de vigtigste processer i naturen. Uddannelse for bæredygtig udvikling skal være med til at sikre, at alle danskere har tilstrækkelige kundskaber og færdigheder til, at de kan deltage aktivt i den demokratiske debat om fordeling af verdens ressourcer. Bæredygtig udvikling er således siden 2005 blevet en del af læseplanerne for flere fag.

Ordningerne vedrørende økobaser, naturskoler og naturvejlederne – sidstnævnte administreres af Miljøministeriet og Friluftsrådet i fællesskab – er et tilbud til såvel kommunerne som frivillige organisationer. En stor del af kommunerne deltager allerede nu i en eller flere af ordningerne; næsten alle kommuner har således

oprettet og/eller deltager i en eller flere naturskoler. Ligeledes har en del kommuner etableret økobaser og ansat naturvejledere.

Information til borgerne om lokale miljøforhold er kommunernes ansvar.

Grønne regnskaber.

Ca. 1000 listevirksomheder er i dag pligtige til en gang årligt at udarbejde et grønt regnskab, og tilsynsmyndigheden er, jf. miljøbeskyttelseslovens § 35a, pligtig til at afgive en udtalelse til det enkelte regnskab, som sendes til virksomheden. Herefter skal virksomheden sende regnskabet samt udtalelsen til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, som offentliggør regnskabet sammen med udtalelsen. Kommuner, der selv driver regnskabspligtige virksomheder, f.eks. indenfor affaldshåndtering, er også pligtige til selv at udarbejde et grønt regnskab.

Miljøministeren forventer at sende et lovforslag i høring i efteråret 2008 til et moderniseret og forenklet grønt regnskab.

Indkøbspolitik og leverandørkrav f.eks. ved udliciteringer.

Alle offentlige myndigheder har, jf. Miljøbeskyttelsesloven § 6, pligt til at virke for lovens formål ved anlæg og drift af offentlige virksomheder samt ved indkøb og forbrug.

Oktober 2007 blev indgået "Aftale mellem KL og transport- og energiministeren om realiseringen af energibesparelser i kommuner". Med aftalen har kommunerne forpligtet sig til at indkøbe energieffektivt udstyr inden for de produktområder, hvor Elsparefonden har udviklet indkøbsvejledninger.

I regeringsgrundlaget for VK III fra november 2007 er det beskrevet, at alle relevante statslige indkøbsaftaler systematisk skal inddrage miljøkrav, samt at regeringen vil samarbejde med kommuner og regioner arbejde for at inddrage miljøkrav i indkøb i hele den offentlige sektor.

Miljøministeren har i maj 2008 udsendt en plan for styrkelse af grønne indkøb i Danmark, som bygger på et frivilligt grundlag.

Flere af planens indsatser har til formål at understøtte og lette de lokale myndigheders implementering af systematiske miljøkrav ved indkøb. Indsatser der er gennemført de seneste år med henblik på at fremme grønne indkøb i kommuner og regioner:

Partnerskab for offentlige grønne indkøb er indgået mellem Miljøministeriet, Københavns, Århus og Odense kommuner. Partnerskabet definerer specifikke miljømæssige minimumskrav for indkøb som parterne har forpligtet sig til at følge. Der er vedtaget minimumskrav inden for 7 produktgrupper og flere følger. Herning og Egedal kommuner har tilsluttet sig partnerskabets mål.

Panel for miljøbevidste indkøb der samler 13 organisationer, herunder KL og Danske Regioner, omkring øget vidensopbygning og synliggørelse af værktøjerne til grønne indkøb.

Opdatering af Miljøministeriets miljøvejledninger der fungerer som guidelines af kommuner og regioner i den praktiske gennemførelse af miljøkrav ved indkøb og udbud.

Udbudsværktøj der præciserer miljømæssige kriterier der kan stilles ved udbud i overensstemmelse med udbudsdirektiverne.

Portal for grønne indkøb der samler værktøjerne samt gode eksempler på effekterne af miljøkrav ved indkøb.

Natur- og landskabsplanlægning, opgaver i henhold til habitat- og naturadirektiver

Natur- og landskabsplanlægning var tidligere en del af regionplanlægningen. Med kommunalreformen er den nu en del af kommuneplanlægningen, og kommunerne har dermed et ansvar for, at overordnede politiske målsætninger indfries.

Efter planlovens § 11a skal kommuneplanen bl.a. indeholde retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, herunder beliggenheden af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, af økologiske forbindelser samt af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. Den skal endvidere indeholde retningslinjer for sikring af landskabelige bevaringsværdier og beliggenheden af områder med landskabelig værdi, herunder større sammenhængende landskaber, retningslinjer for lavbundsarealer og lavbundsarealer, der kan genoprettes, for kulturhistoriske bevaringsværdier og sikring af geologiske bevaringsværdier. For natur og landskab er kataloget udbygget i forhold til før kommunalreformen.

Efter § 11, stk. 4, må en kommuneplan ikke stride mod en vandplan, en Natura 2000-plan, handleplaner for realiseringen af disse planer (jf. miljømålsloven), eller regler udstedt i medfør af miljømålslovens § 36, stk. 3. Miljømålsloven indeholder bestemmelser om udarbejdelse af Natura 2000-planer for naturtyper eller levesteder for arter på udpegningsgrundlaget i alle internationale beskyttelsesområder i Natura 2000-netværket, og loven er dermed et meget væsentligt bidrag i forbindelse med at implementere EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv.

I "Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen – 2009" er sammenfattet de nationale mål for natur og landskab og andre nationale mål, som staten vil lægge til grund for sin gennemgang af kommunernes forslag til kommuneplan. Afsnittene om naturbeskyttelse og landskab fokuserer på kommunernes nye opgaver i forbindelse med varetagelse af naturbeskyttelsesinteresserne og for varetagelsen af de landskabelige bevaringsværdier.

Kommunerne skal virke for kommuneplanens gennemførelse, ligesom det var tilfældet for amterne, og det har betydning for kommunernes administration af lovgivningen.

Med miljømålsloven, som refereret ovenfor, blev der indført særlige krav om naturplanlægning i Natura 2000-områderne. Planlægningen skal sikre, at der udarbejdes en analyse af områdets tilstand – den såkaldte basisanalyse - samt udarbejdes en målsætning for områdets bevarelse og et bindende indsatsprogram for den enkelte planperiode. Miljøministeriets miljøcentre udarbejder et første sæt af naturplaner for de enkelte områder til iværksættelse i 2010. Denne planlægning er bindende for myndighederne, herunder kommunerne, i deres myndighedsudøvelse.

Kommunerne udarbejder på den baggrund et første sæt af handleplaner, der skal konkretisere indsatsen i den første planperiode fra 2010 - 2015. En af de prioriterede indsatser er at skabe bedre sammenhæng i naturen indenfor områderne. Indsatsen overvåges løbende af Miljøministeriets miljøcentre.

Miljøaspekter i region- og kommuneplanlægning.

Af planlovens formålsbestemmelse fremgår, at den sammenfattende planlægning skal medvirke til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag.

Da mange miljøproblemer stammer fra den måde, vi bruger arealerne på, er den fysiske planlægning efter planloven et vigtigt element i miljøpolitikken vedrørende arealanvendelsen i det åbne land og ved kysterne og for indretningen af vore byer.

Regionerne skal hvert 4. år udarbejde en regional udviklingsplan, der skal beskrive en ønsket udvikling for såvel regionens byer, landdistrikter og udkantsområder som for natur og miljø, herunder rekreative formål. Herudover skal der redegøres for sammenhængen mellem den ønskede udvikling og den statslige og kommunale planlægning for infrastruktur.

Kommunernes kommuneplaner efter planloven skal indeholde en hovedstruktur for kommunen, retningslinjer for arealanvendelsen for så vidt angår en lang række planlægningsemner samt endelig rammer for lokalplanlægningen for enkelte dele af kommunen. Endvidere skal kommunerne redegøre nærmere for planens relation til en række lovgivninger om miljø og natur.

En kommuneplan må således betragtes som et væsentligt planlægningsdokument, også i henseende til miljøaspekter, idet det generelt danner baggrund for kommunernes forvaltning af en række (sektor-) lovgivninger mv. Hertil kommer at planen også danner baggrund for opfølgende administration efter planloven fx ved at lægge rammer for lokalplaner og i forbindelse med landzoneadministrationen.

Borgerinddragelse i det lokale miljøarbejde.

I planlovens formålsbestemmelse er det bl.a. nævnt, at planlægningen efter loven bl.a. sigter på, at offentligheden inddrages i videst mulige omfang. Loven indeholder herefter mere præcise regler om offentliggørelser af planforslag, høringer af lokalområder, naboer og foreninger, ligesom der er regler for offentliggørelse af endelige kommunale planbeslutninger mv.

Også miljøbeskyttelseslovgivningen – herunder i forbindelse med forskellige sektorplaner for natur og miljø - indeholder ligeledes bestemmelser om offentlighed, høringer mv.

Kommuner og regioner skal herudover efter planloven hvert 4. år (dvs. i hver valgperiode) vedtage og offentliggøre en strategi for arbejdet med Lokal Agenda 21, altså om kommunens/regionens bidrag til en bæredygtig lokal udvikling. Det forudsættes i loven, at et af indsatsområderne i dette strategiarbejde er inddragelse af (lokal-)befolkningen og erhvervslivet m.fl.